

CURS 1999 - 2000

Introducció a la lexicologia i a la terminologia aplicades a la traducció

4 crèdits pràctics

Grup 1 (1r quadrimestre, llengua catalana)

Jaume Solà Pujols
Jaume.Sola@ub.esHorari d'atenció: Dl: 12,30 - 13,30
Dj: 10,30 - 11,30**Objectius específics:**

- realització d'un treball de curs de recerca terminològica puntual aplicada a la traducció, que consistirà en l'elaboració de fitxes terminogràfiques amb equivalències.

Objectius generals:

- Adquisició de coneixements bàsics en recerca terminològica puntual aplicada a la traducció, amb atenció especial a l'estudi de la neologia (criteris d'avaluació) i les fonts terminogràfiques

Continguts:

1. Introducció:

- La lexicologia. Lèxic i gramàtica. Fonologia, morfologia, sintaxi, semàntica del lèxic. Morfema, lexema i mot. Vocabulari i lexemes grammaticals.
- Morfologia derivativa i flexiva. Característiques.
- La lexicografia. El treball lexicogràfic.
- Terminologia i terminografia. Els llenguatges d'especialitat. Relació amb la llengua general..
- Funcions de la terminologia: normalització terminològica i normalització lingüística.
- La terminologia en traducció i interpretació.

2. Caracterització teòrica del terme:

- El terme com a signe lingüístic (morfema): denominació i concepte.
- Diferències entre terme i mot general. Homonímia, polisèmia, sinonimia.
- Els termes sintagmàtics. Criteris d'identificació.

3. Lexicografia i terminografia:

- Diferències. Semasiologia i onomasiologia.
- Diccionaris, glossaris, vocabularis, concordancess. Macroestructura i microestructura.
- Tipus de diccionaris: mono-/bi-/plurilingües, normatiu/descriptiu/dialectal, general-especialitzat.
- Classificacions i tesaurus. Bases de dades. Bancs terminològics. Manera de consultar-los.

4. Representació dels conceptes:

- definició, explicació, il·lustració. Diferències entre lexicografia i terminografia.
- relacions entre conceptes: identitat, intersecció, subordinació.

5. El treball terminogràfic:

- Recerca sistemàtica. Recerca puntual. Delimitació del treball. Els arbres de camp.
- Materials de consulta: Obres terminogràfiques i lexicogràfiques, textos especialitzats.
- El buidatge. Fitxes de buidatge. Fitxes terminològiques. Altres tipus de fitxes. La informàtica.
- El format d'una fitxa. Normes internacionals d'estandardització. Els camps d'una fitxa: identificació i contingut. Informació necessària i opcional.
- Bases de dades. Informatització. El multiterm.
- Presentació i utilitat del treball. Els arxius personals.
- La normalització: història i principals institucions. El TERMCAT.

6. La neologia:

- formació de neologismes: neologismes de forma (composició, derivació, sintagmació, truncació), neologismes de funció, neologismes semàntics, manlleus.
- els termes greco-llatins i la terminologia internacional.
- criteris d'avaluació de neologismes: criteris conceptuais, gramaticals i d'ús.
- marques de ponderació. La neologia i la nomalització lingüística.

Metodologia

- Tenint en compte el caràcter pràctic dels 4 crèdits, la presentació teòrica anirà essencialment encaminada a la realització d'exercicis pràctics de classe i del treball de curs.
- Les classes consistiran en una introducció teòrica seguida d'un exercici.
- Alguns exercicis seran prospectius: serviran per a introduir nocions noves a partir dels problemes que planteja l'exercici.

Avaluació

L'avaluació es basarà en un examen i el treball de curs, amb un valor del 50% cadascun:

- L'examen serà teoricopràctic, d'acord amb el contingut de les classes.
- El treball de curs es farà seguint les indicacions que es donaran al llarg del curs, així com un guió que es donarà escrit. Els estudiants hauran de parlar almenys una vegada amb el professor per plantejar-li el treball que volen fer.

Bibliografia:

1. Bibliografia bàsica

- Auger, Pierre; Rousseau, Louis. (1978). *Metodologia de la recerca terminològica*. Traducció de M. T. Cabré. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat, 1984.
- ✓ Cabré i Castellví, M. Teresa. (1992). *La terminologia. La teoria, els mètodes, les aplicacions*. Barcelona: Empúries.
- Cabré i Castellví, M. Teresa. (1994). *A l'entorn de la paraula*. 2. vols. València: Universitat de València.
- Célestin, T. et al. (1984). *Méthodologie de la recherche terminologique ponctuelle. Essai de définition*. Québec: OLF.
- Dubuc, R. (1985). *Manuel pratique de la terminologie*. Montréal: Linguatech.
- Marquet, Lluís. (1993). *El llenguatge científic i tècnic*. Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya.
- Rondeau, G. (ed.) (1984). *Introduction à la terminologie*. Québec: Gaëtan Morin.
- TERMCAT. (1990). *Metodologia del treball terminològic*. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

2. Bibliografia complementària

- Akhmanova et al. (1984). 'When is a word a "term" and how do we distinguish between terms and words of "every" language'. In: Rondeau, G. (ed.). *Introduction à la terminologie*. Montréal: G. Morin, 189-193.
- Alberich, J.; Ros, M. (1993). *La transcripció dels noms propis grecs i llatins*. Barcelona: Encyclopédia Catalana.
- Bolòs, Oriol de. (1988). 'La formació del llenguatge botànic català'. *Estudis Romànics* XIII-1.
- Brumme J. (1985). 'Glotopolitique et néologie en catalan actuel'. A *Problèmes de glotopolitique*. Rouen, 151-160.
- Cabré i Castellví, M. Teresa. (1987). 'Les bases de dades terminològiques: especificitat i organització'. *Actas del II Congreso de lenguajes naturales y lenguajes formales*. Barcelona: PPU, 47-64.
- Cabré i Castellví, M. Teresa. (1987). 'Normalització terminològica'. *Actes de les Segones Jornades d'estudi de la llengua normativa*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 49-79.
- Cabré i Castellví, M. Teresa. (1988). 'Normes internacionals i metodologia terminològica'. *Revista de llengua i dret* 11: 63-76.
- Casares, J. (1950). *Introducción a la lexicografía moderna*. Madrid: CSIC.
- Clavería, G.; Torruella, J. (1993). *Formación de términos en los léxicos especializados de la lengua española*. Cuadernos de Filología, U.A.B.
- Colon, G.; Soberanas, A. J. (1985). *Panorama de la lexicografía catalana*. Barcelona: Encyclopédia Catalana.
- Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya (1982). *Nomenclàtor internacional normalitzat en els camps de la ciència i la tecnologia*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

- Dolç, M. (1951). 'Estudios de lexicografía catalana'. *Arbor* XX-71: 212-216.
- Felber, Helmut; Picht, H. (1984). *Métodos de terminografía y principios de investigación terminológica*. Madrid: Instituto Miguel de Cervantes, CSIC.
- Fitxes de normalització lingüística*. (1991). Barcelona: UPC, Servei de Llengües i Terminologia, 2a ed.
- Haensch, G. (1983). 'Les llengües d'especialitat o tecnolectes'. *Revista de Llengua i dret* 1: 9-17.
- Haensch, G. et al. (1982). *La lexicografía. De la lingüística teórica a la lexicografía aplicada*. Madrid: Gredos.
- Haensch, G. et al. (1988). 'Cop d'ull sobre uns quants diccionaris català-castellà'. *Miscel.lània Antoni M.Badia i Margarit* 8. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 113-144.
- Hartmann, R. (1983). *Lexicography: Principles and Practice*. London: Academic Press.
- Ilson, R. (1986). *Lexicography. An emerging international profession*. Manchester: University Press.
- Landau, S. (1989). *Dictionnaires*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Malkiel, Y. (1967). 'A typological Classification of Dictionaries on the basis of distinctive features'. Dins: Householder, F. W.; Saporta, S. *Problems in Lexicography*. Bloomington: Indiana University Press, 3-24.
- Marquet, Lluís. (1977). 'Els neologismes científics'. *Actes del IV Col.loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 251-268.
 - Mascaró, Joan. (1985). *Morfología*. Barcelona: Encyclopædia Catalana, Manuals de Llengua Catalana.
 - Riera, Carles. (1992). *Manual de català científic*. Barcelona: Claret.
 - Svensén, Bo. (1993). *Practical Lexicography. Principles and Methods of Dictionary Making*. Oxford: Oxford Un. Press.
 - TERMCAT. (1990). *Manlleus i calcs lingüístics en els treballs de terminologia catalana*. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
 - TERMCAT. (1990). *Formació de termes amb elements cultes*. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.
 - TERMCAT. (1990). *Bibliografia dels treballs terminològics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
 - TERMCAT. (1992). *Bibliografia dels treballs terminològics. Actualització*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
 - Zgusta, L. (1980). *Manual of Lexicography: Western and Non Western Perspectives*. Columbia: Hornbeam Press.
 - Zgusta, L.; Farrina, D. M. T. (1988). *Lexicography today. An Annotated Bibliography of the Theory of Lexicography*. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, XV, Lexicographica Series Maior, 18.